סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"א, 2021
מספר השאלון: 1262
קובץ: תשובות סופיות

# תנ"ך

## שאלון 1262 (אקסטרניים)

## הוראות לנבחן

מדינת ישראל, משרד החינוך. מועד קיץ.
סוג הבחינה: בגרות. מועד הבחינה: קיץ תשפ"א, 2021. מספר השאלון: 1262.
תנ"ך
הוראות לנבחן
א. משך הבחינה: שעה וחצי.
מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות – (2×40) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי הבחירה – (1×20) – 20 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך עברי שלם בלי פירושים ובלי תוספות. מותר להשתמש בתנ"ך מתורגם. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות. מותר להשתמש במילון לועזי־עברי / עברי־לועזי.
ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
בהצלחה!

כללי המענה במועד זה (קיץ תשפ״א): המבנה המודפס בשער (80 + 20) תואם את מכתב הפיקוח על הוראת המקרא בחינוך הממלכתי מיום 15.12.20 בנושא "מבנה שאלון בחינת הבגרות מסגרת ה־30%" (שאלון 1262: פרק ראשון – 40×2 = 80; פרק שני – על אהבה וחסד / בין שאול לדוד, 20×1 = 20). לא נמצא מסמך רשמי (הנחיות מענה מיוחדות או מסמך תובנות) המתייחס למועד קיץ תשפ״א בשאלון זה. כללי הבחירה מודפסים בשאלון עצמו, בראש כל פרק: פרק ראשון – שתי השאלות 1–2 (40 נקודות לכל שאלה), ובכל שאלה סעיף א׳ חובה (25 נקודות) ועוד סעיף אחד מתוך ב׳–ג׳ (15 נקודות); פרק שני – שאלה אחת מתוך 3–4 (20 נקודות), שכל סעיפיה חובה. זה המבנה המובא כאן.

הערה לפתרונות: בציטוטי הפסוקים בפתרונות השם המפורש נכתב בצורת ה׳ (גם עם אותיות שימוש: וַה׳, לַה׳), כמו בשאלון. בשאלות 3–4 השאלון מצלם את הטקסט המקראי; במקורות הוא מובא כפי שהוא מודפס (וההבדלים מנוסח המסורה מצוינים בכותרת כל מקור), ואילו בציטוטים שבפתרונות הנוסח הוא נוסח המסורה בניקוד ובלי טעמים; כתיב וקרי – מובא הקרי.

## בהצלחה!

# תשובות סופיות

## פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות (80 נקודות)

### שאלה 1

**א.** (1) ביום השביעי אלוהים אינו בורא אלא מסיים ושובת ממלאכתו – "וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ" (בראשית ב, ב); היום עצמו מבורך ומקודש – "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ" (בראשית ב, ג) – בשונה משאר הימים. (2) סיפור אטיולוגי מסביר מקור של תופעה מוכרת: מקור השביתה ביום השביעי – "כִּי בוֹ שָׁבַת" (בראשית ב, ג); מקור קדושת היום השביעי ומבנה השבוע בן שבעה ימים (ברכת היום וקידושו).

**ב.** (1) עמדה מנומקת: בפרק א' – האדם בצלם אלוהים ושולט בבריאה (א, כז–כח), ואילו בפרק ב' הוא עפר מן האדמה ותפקידו לעבוד ולשמור (ב, ז; ב, טו). (או: בפרק ב' – אלוהים יוצר אותו ונופח בו נשמת חיים ונוטע לו גן.) (2) האדם נותן שמות לבעלי החיים – ביטוי לסמכות עליהם (ב, יט–כ); אף אחד מהם אינו "עזר כנגדו".

**ג.** (1) דרך הבריאה: בפרק א' זכר ונקבה נבראים יחד בצלם אלוהים (א, כז); בפרק ב' האישה נבנית אחרי האדם מצלעו (ב, כב). הייעוד: בפרק א' ברכה משותפת – פרו ורבו ושלטו (א, כח); בפרק ב' – "עזר כנגדו" לאדם הבודד (ב, יח). (2) ספורנו: "כנגדו" = שווה לו בצלם ודמות – כמו בפרק א' ("בצלמנו כדמותנו"; "זכר ונקבה"), ולכן מעמדה שווה.

### שאלה 2

**א.** (1) שלוש מתוך: אלוהים עצמו דורש את דם האדם; גם מחיה שהרגה אדם; גם מאח שרצח את אחיו (ט, ה); עונש מוות לרוצח – "דמו ישפך"; הנימוק – "בצלם אלהים עשה את האדם" (ט, ו). (2) המסגרת חוזרת על "פרו ורבו" (ט, א; ט, ז) – רצון האל בריבוי החיים אחרי המבול; רצח הוא ההפך מן הברכה, ולכן המסגרת מבליטה את ערך החיים.

**ב.** (1) דמיון: "פרו ורבו ומלאו את הארץ" בשתי הברכות (א, כח; ט, א). הבדל: לאדם – מזון צמחי בלבד (א, כט); לנח – גם בשר, בלי הדם (ט, ג–ד) (או: שלטון לעומת מורא וחתת – א, כח; ט, ב). (2) עמדה מנומקת, למשל: אינו סומך ומשלים עם היצר – היתר הבשר וחוק הרוצח (ט, ג; ט, ו), עם התייחסות לעמדה הנגדית.

**ג.** (1) הבטחה: לא יהיה עוד מבול לשחת את הארץ (ט, יא). הקשת נראית בענן, דווקא בזמן גשם, ומזכירה שהגשם לא יהפוך למבול (ט, יד). (2) הקושי: "וזכרתי", "וראיתיה לזכר" – משמע שאלוהים זקוק לתזכורת ועלול לשכוח. היישוב: התורה מדברת בלשון בני אדם; אין שכחה לפני ה', והכול דרך משל.

## פרק שני – נושאי הבחירה (20 נקודות)

### שאלה 3

**א.** (1) "כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־הַמֵּתִים וְעִמָּדִי" (רות א, ח) – חסד עם בעליהן המתים ועם נעמי; "לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי" (רות א, יא) – הן מתעקשות ללכת איתה, והיא צריכה לשכנע שוב ושוב (או: הפנייה החוזרת "שֹׁבְנָה בְנֹתַי" (רות א, יב) – קרבה של אם ובנות). (2) נאמנות אישית: "כִּי אֶל־אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ" (רות א, טז) (או: "בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת" (רות א, יז)); נאמנות לעם: "עַמֵּךְ עַמִּי" (רות א, טז).

**ב.** הסובבים: "הֶזֹאת נָעֳמִי" (רות א, יט) – תמיהה; בקושי מזהים אותה. נעמי: "אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'" (רות א, כא) (או: שינוי השם מנעמי למרא, רות א, כ).

### שאלה 4

**א.** (1) הצו: להכות את עמלק ולהחרים הכול – "וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו" (שמואל א טו, ג). ההפרה: "וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אֲגָג" (שמואל א טו, ט), וגם על מיטב הצאן והבקר. (2) טוען שמילא את הצו – "הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר ה'" (שמואל א טו, יג) (וגם שמואל א טו, כ); העם לקח את מיטב הבהמות כדי לזבוח לה' (שמואל א טו, טו; שמואל א טו, כא).

**ב.** (1) בפסוק י"ג – טוען שקיים את הצו; בפסוק כ"ד – מודה "חָטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־ה'" (שמואל א טו, כד) ומסביר שירא מן העם. (2) שמואל דוחה את תירוץ הקרבנות – "הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב" (שמואל א טו, כב) – משווה את המרי לחטאת קסם, ומודיע על העונש – "יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר ה' וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ" (שמואל א טו, כג); ההודעה על הדחייה מן המלוכה היא שגרמה להודאה.

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach